

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

10.1 Προστασία του περιβάλλοντος

Η προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος προβλέπεται από το Σύνταγμα της χώρας και συγκεκριμένα στο άρθρο 24, όπου αναφέρονται τα εξής:

«Το κράτος έχει την υποχρέωση να προστατεύει το φυσικό περιβάλλον (δάση, τοπία, θάλασσες, ζώα κλπ.) και το πολιτιστικό περιβάλλον (ιστορικοί χώροι, μνημεία, λαογραφία, αρχιτεκτονικοί ρυθμοί κλπ.), παίρνοντας τα αναγκαία μέτρα».

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, που πηγάζει από αυτό το άρθρο του Συντάγματος, περιλαμβάνει διάφορους Νόμους, Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις, για την προστασία των του δασικού πλούτου και των φυσικών πόρων γενικότερα, των φυσικών τόπων, των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων και των παραδοσιακών οικισμών. Η επάρκεια αυτής της νομοθεσίας κρίνεται από το αποτέλεσμα, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις εξαρτάται από υποκειμενικές ερμηνείες και αποφάσεις στα επίπεδο της εφαρμογής. Εξαιρέση αποτελεί ο Αρχαιολογικός νόμος, ο οποίος εφαρμόζεται πιο αποτελεσματικά από το υπόλοιπο θεσμικό πλαίσιο.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι, η έννοια της προστασίας έχει κακοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό και έχει φθάσει να θεωρείται εμπόδιο για την «ανάπτυξη» ενός τόπου. Αντίθετα, ο υγιής ορισμός της αναπτυξιακής διαδικασίας συμπορεύεται με την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή η παρατήρηση προκύπτει από το άρθρο 1 του Ν.1650/86 «για την προστασία του περιβάλλοντος», από το οποίο μεταφέρεται το παρακάτω απόσπασμα.

«Σκοπός του νόμου είναι η θέσπιση θεμελιωδών κανόνων και η καθιέρωση κριτηρίων και μηχανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος, έτσι ώστε ο άνθρωπος, ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, να ζει σε ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον, μέσα στο οποίο να προστατεύεται η υγεία του και να εννοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας και πολιτικής»

Κατά την εφαρμογή αυτού του νόμου φαίνεται να έχει αγνοηθεί η παραπάνω βασική διάταξη που αφορά τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και την πολιτική γης. Ολο το βάρος δόθηκε σε μετρήσεις της ρύπανσης (αποτέλεσμα τρέχουσας πολιτικής γης για πολλές 10ετίες) στα αστικά κέντρα και στην κάλυψη υποχρεώσεων που καθορίζονται από οδηγίες της Ε.Ε, για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των τεχνικών έργων και την καταγραφή των φυσικών τόπων

Γενικά, το θέμα «Προστασία του Περιβάλλοντος και Ανάπτυξη» συμπυκνώνει τους σκοπούς του Ν.1650/86 και αποτελεί αντικείμενο εξειδίκευσης σε επίπεδο (αναπτυξιακής) χωροταξικής πολιτικής και πολιτικής γης. Σήμερα, δεν υπάρχει σαφήνεια σ'αυτό το επίπεδο πολιτικής, αλλά ασκείται πολιτική γης μέσα από διάφορες

εφαρμογές (κυρίως πολεοδομικές που αποτελούν ειδικό θέμα), μεταξύ των οποίων και οι 4 ειδικές περιπτώσεις που αναφέρονται παρακάτω.

- **Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.**
- **Διαχείριση φυσικών τόπων.**
- **Αρχαιολογικοί χώροι**
- **Παραδοσιακοί οικισμοί.**

10.2 Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Όλα τα εγγειοβελτιωτικά έργα **του νομού Ροδόπης** που άρχισαν πριν από 15-20 χρόνια διαθέτουν σήμερα ΜΠΕ. Στα νέα έργα οι ΜΠΕ, άλλοτε προσαρμόζονται σε προϋπάρχουσες τεχνικές μελέτες και άλλοτε εκπονούνται παράλληλα με αυτές. Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι, όλα τα τρέχοντα έργα έχουν ή πρόκειται να έχουν ΜΠΕ. Το μεγάλο πρόβλημα είναι το περιεχόμενο των ΜΠΕ, από άποψη ποιότητας και βαθμού συμβολής στην αντιμετώπιση θεμάτων που αφορούν το αναπτυξιακό σκέλος και την πολιτική γης.

Σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη λειτουργία των έργων και ιδιαίτερα των οδικών, δίνεται έμφαση στην προστασία της άγριας πανίδας, αλλά φαίνεται να μη λαμβάνεται υπόψη ο "άνθρωπος"

Εκτός της υψηλής στάθμης του θορύβου, οι κάτοικοι των οικισμών αντιμετωπίζουν και κινδύνους ατυχημάτων. Ωστόσο, ένας από τους βασικούς στόχους των προγραμμάτων είναι και η "ποιότητα ζωής των κατοίκων". Στο μεταξύ, εξακολουθεί να ισχύει και η ευνοϊκή πολεοδομική νομοθεσία για την παρόδια δόμηση, η οποία περιορίζει την κυκλοφοριακή ικανότητα των δρόμων και επιπλέον προκαλεί τροχαία δυστυχήματα.

Συνοψίζοντας, το θέμα είναι να εξασφαλιστεί η ποιότητα και η χρησιμότητα των ΜΠΕ, μέσω ενός νέου γενικού πλαισίου βάσης με ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι ο έλεγχος της σκοπιμότητας των έργων από άποψη περιβαλλοντικού κόστους και αναπτυξιακής ωφέλειας, η αποτίμηση των χωροταξικών επιπτώσεων από μεμονωμένα έργα, η επιβολή συγκεκριμένων χωροταξικών και περιβαλλοντικών όρων και πολύ περισσότερο ο έλεγχος της εφαρμογής αυτών των όρων.

10.3 Φυσικό Περιβάλλον

10.3.1 Φυσικό Περιβάλλον της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας και Θράκης

Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελείται από περιοχές με μεγάλη βιοποικιλότητα και μεγάλο αριθμό σπάνιων ειδών και βιοτόπων.

Τα κύρια προβλήματα – κίνδυνοι για τους φυσικούς τόπους (δάση, ποταμοί, λίμνες – λιμνοθάλασσες, θαλάσσιο περιβάλλον) της Περιφέρειας είναι :

- ⇒ οι πυρκαγιές,
- ⇒ η λαθροθηρία,
- ⇒ η λαθροϋλοτομία,
- ⇒ τα αστικά λύματα οικισμών και τα υγρά απόβλητα των κτηνοτροφικών και μεταποιητικών μονάδων
- ⇒ η ρύπανση από ανθρωπογενείς δραστηριότητες (αστικά – βιομηχανικά λύματα, άντληση πετρελαίου),
- ⇒ οι τουριστικές δραστηριότητες, ειδικά στις ακτές της Καβάλας και της Θάσου.
- ⇒ η μη ορθολογική διαχείριση του νερού, η οποία μπορεί να έχει μελλοντικά σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις παραθαλάσσιες περιοχές, στα Δέλτα των Νέστου και Έβρου, την λίμνη της Βιστωνίδας και στο νησί της Θάσου.
- ⇒ η μόλυνση του ποταμού Νέστου, ο οποίος επιβαρύνεται με αστικά και βιομηχανικά λύματα από τη Βουλγαρία, που καταλήγουν σ' αυτόν χωρίς προηγούμενη επεξεργασία
- ⇒ η εντατικοποίηση της ανθρώπινης δραστηριότητας, ακόμα και σε περιοχές που προστατεύονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.
- ⇒ τα μεγάλα τεχνικά έργα, οι μεταφορές, νέοι τρόποι άσκησης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας και η βιομηχανική δραστηριότητα υποβαθμίζουν το φυσικό τοπίο και απειλούν τη βιωσιμότητα προστατευόμενων ειδών.

Το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προστατεύεται από τη διεθνή συμφωνία RAMSAR και τα Κοινοτικά προγράμματα CORINE και «NATURA 2000». Με το πρόγραμμα «NATURA 2000» καταγράφηκαν στην Περιφέρεια 2.275.600 στρέμματα φυσικών τόπων, τα οποία αναλογούν στο 16% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

10.3.2 Η Ευρωπαϊκή Συνθήκη «NATURA 2000»

Σύμφωνα με επίσημη έκθεση (1995) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 150 είδη θηλαστικών, 250 είδη πτηνών, 180 είδη ερπετών και αμφιβίων, 150 είδη ψαριών και τουλάχιστον 10.000 είδη φυτών και 100.000 είδη ασπόνδυλων, περιλαμβάνονται στο κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ειδών και συνθέτουν τον φυσικό πλούτο της Ενωμένης Ευρώπης, με εναλλαγές που καλύπτουν από τη Μεσογειακή και Αλπική έως και τη Βόρεια ζώνη.

Τις τελευταίες δεκαετίες η εντατικοποίηση της ανθρώπινης δραστηριότητας, η βιομηχανική ανάπτυξη, οι μεταφορές, η γεωργία, ο τουρισμός, οδήγησαν στη δραματική συρρίκνωση των πληθυσμών πολλών ειδών και υποβάθμιση των οικοτόπων και του φυσικού τοπίου. Η ΕΕ, από νωρίς έθεσε σε προτεραιότητα την προστασία της φυσικής κληρονομιάς εκδίδοντας ανάλογες Κοινοτικές Οδηγίες και υιοθετώντας αυστηρά μέτρα για τη διατήρησή της.

Το δίκτυο Natura 2000, ένα δίκτυο 8.588 περιοχών που θα τεθούν κάτω από ειδικό καθεστώς διαχείρισης, έχει ως κύριο στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη. Με τη σύσταση του δικτύου, στο οποίο περιλαμβάνονται 255 αντιπροσωπευτικοί τύποι οικοτόπων, το φυσικό περιβάλλον γίνεται πλέον Ευρωπαϊκή υπόθεση και υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν στις πολιτικές τους μέτρα για την προστασία και διατήρηση του.

Στον εθνικό κατάλογο που κατέθεσε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το δίκτυο NATURA 2000 περιλαμβάνει 264 περιοχές κοινοτικού ενδιαφέροντος, που καλύπτουν περίπου 27.500.000 στρέμματα.

10.3.2.1 Περιοχές "Natura 2000" της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης.

Στον Εθνικό Κατάλογο για ένταξη στο ευρωπαϊκό δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» ή αλλιώς «NATURA 2000», περιλαμβάνονται 22 περιοχές προστασίας της φύσης από το χώρο της Περιφέρειας με συνολική έκταση της τάξεως του 1,7 εκατ. στρέμματα.

Πίνακας 10.1 : Κατάλογος περιοχών για ένταξη στο ευρωπαϊκό δίκτυο «Natura 2000»

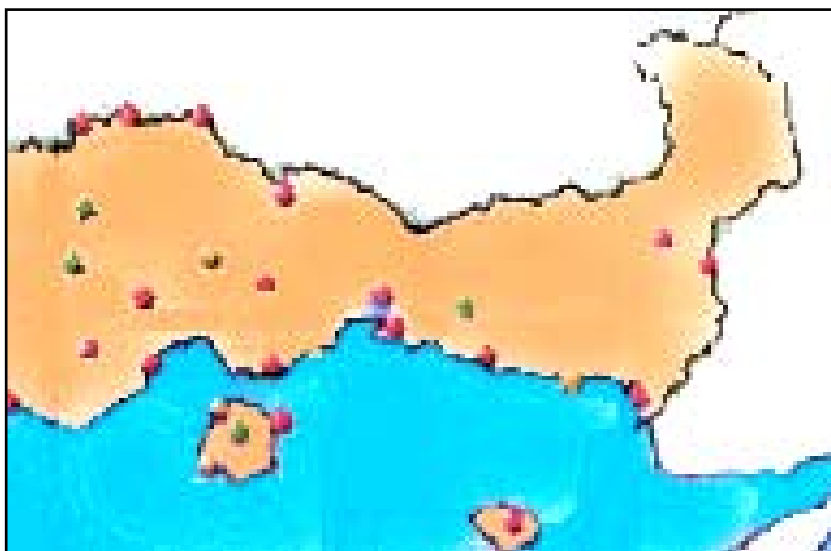
A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ - ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
	N. Δράμας	258.470	
1	Δάσος Φρακτού Παρθένο δάσος Κεντρικής Ροδόπης	10.720 (5.500)	A A(0)
2	Ροδόπη (Σημύδα)	72.330	A
3	Περιοχή Ελατιά	69.820	A
4	Κορυφές όρους Φαλακρό	105.600	B
	N. Καβάλας	333.660	
5	Δέλτα Νέστου Λιμνοθάλασσες Κεραμωτής	(121.000) (43.000)	A(K) A
6	Δ.Νέστου -Λίμνες- Λιμν/σες- ευρύτερη περιοχή	218.570	A
7	Κορυφές Όρους Παγγαίο	100.000	A
8	Όρμος Ποταμιάς	2.890	A
9	Κόλπος Παληού -Όρμος Ελευθερών	12.200	A
	N. Ξάνθης	181.240	
10	Λίμνη Βιστωνίδα - Λιμνοθάλασσα Λαγός	89.870	A(K)
11	Λιμνοθάλασσες Λάφοη και Λαφορούδα	35.480	A
12	Στενά Νέστου -Αισθητικό Δάσος	23.800	A(0)
13	Όρος Χαϊντού - Κούλα και γύρω Κορυφές	32.090	A
	N. Ροδόπης	234.710	
14	Λίμνες-Λιμνοθ/σες Θράκης - ευρύτ. περιοχή (Λίμνη Μητρικού και Λιμνοθάλασσες)	120.210 (53.870)	A(K) (0)
15	Κοιλάδα Κομψάτου	95.000	A(0)
16	Ποταμός Φιλιουρί - Άνω ρους	19.500	B(0)
17	Μαρώνεια - Σπήλαιο	-	A
18	Λίμνες Βιστονίς, Ισμαρίς, και Λιμνοθάλασσες Ποταμοί Κομψάτος και Φιλιουρί	-	A
	N. Έβρου	712.870	
19	Δέλτα Έβρου	92.670	A(K)
20	Βουνά Έβρου Δάσος Δαδιάς - Σουφλί	421.700 (72.900)	A A(0)
21	Τρεις Βρύσες	103.000	A
22	Φεγγάρι Σαμοθράκης	95.500	A

Σημείωση : (K) = Συνθήκη RAMSAR (0) = Πρόγραμμα CORINE

Πηγές: Ε.Κ.Β.Υ και ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού

Τα όρια των υγροβιότοπων και των άλλων βιοτόπων του παραπάνω πίνακα απεικονίζονται στους χάρτες της μελέτης με βάση τα ψηφιακά δεδομένα της χαρτογράφησης του κοινοτικού προγράμματος «ΦΥΣΗ 2000», το οποίο εκπονήθηκε από τους πλέον ειδικούς επιστήμονες της χώρας.

Χάρτης 10.1 : Προστατευόμενες περιοχές από τη συνθήκη «Natura 2000»

Πηγή : ΥΠΕΧΩΔΕ, 2002

Τη μεγαλύτερη πίεση δέχονται οι υγροβιότοποι, οι οποίοι προστατεύονται, εκτός από το δίκτυο «Natura 2000», επίσης από τα δίκτυα : Ramsar και Corine. Τα εξωτερικά όρια και οι ρυθμίσεις για την προστασία αυτών των περιοχών, καθορίζονται από Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις, ενώ προβλέπεται και η έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων:

10.3.2.2 Περιοχές «Natura 2000» του Ν. Ροδόπης

Λίμνες και Λιμνοθάλασσες του Ν. Ροδόπης

Περιλαμβάνει το σύνολο των υγροτοπικών σχηματισμών στα παράλια του Νομού και συγκεκριμένα τις λίμνες και λιμνοθάλασσες: Μητρικού, Ξηρολήμνη, Καρατζά, Αλυκή, Πτελαία. Αποτελεί υγροβιότοπο διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη σύμβαση RAMSAR και περιοχή "σημαντική για την ορνιθοπανίδα".

α. "Λίμνη Μητρικού Ισμαρίδα"

Αποτελεί φυσική λίμνη γλυκού νερού και απέχει 3 χλμ από τη θάλασσα. Στη λίμνη καταλήγουν οι χείμαρροι Μπόσπος και Μπουκλουντζάς. Η λίμνη περιβάλλεται από καλαμώνες, υπολείμματα δασών ιτιάς, ενώ το καλοκαίρι δημιουργείται επιπλέουσα βλάστηση. Παρατηρείται μεγάλη ποικιλία υδρόβιων πτηνών όπως πάπιες, μαυρόκοτες, μεκατσίνα και πιθανόν οι τελευταίες αποικίες στην Ελλάδα, Χαλκόκοτα, Αργυροτσικνιά και Πορφυροτσικνιά. Αποτελεί μόνιμο καταφύγιο θηραμάτων.

β. "Λιμνοθάλασσα Ξηρολίμνη"

Βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του οικισμού Φαναριού και δυτικά του οικισμού Αρωγής. Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους χώρους για μικρά μεταναστευτικά πουλιά.

γ. "Λιμνοθάλασσα Καρατζά"

Βρίσκεται κοντά στην "Ξηρολίμνη" και ανατολικά του οικισμού Αρωγή. Στο θαλάσσιο πυθμένα παρατηρούνται αποικίες Ποσειδωνίας, ενώ στην ακτή Θαλάσσιοι Κρίνοι (*Pancreatium maritimum*).

δ. "Λιμνοθάλασσα Πτελέα"

Πρόκειται για δύο μικρές και ρηχές λίμνες αλμυρού νερού που επικοινωνούν μεταξύ τους και βρίσκονται ανατολικά της "Αλυκής". Περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό ψαριών, αμφίβιων, ερπετών και θηλαστικών.

ε. "Λιμνοθάλασσα Αλυκή (Μέση)"

Βρίσκεται μεταξύ "Πτελέας" και "Καρατζά". Στη βόρειο - ανατολική πλευρά εκβάλλει μικρός χείμαρρος ενώ στο βόρειο τμήμα υπήρχε παλιότερα πλούσιος βιότοπος αναπαραγωγής πτηνών, που ευνοούνταν ειδικά από την ύπαρξη αλυκής.

Κοιλάδα Κομψάτου

Ο ποταμός Κομψάτος πηγάζει από το Παπίκιο όρος στα βορειοδυτικά του Ν,Ροδόπης και εκβάλλει στη λίμνη Βιστονίδα την οποία προμηθεύει με γλυκό νερό αλλά και με μεγάλη ποσότητα φερτών υλικών (240.000 κ.μ/έτος).

Η κοιλάδα του ποταμού αποτελεί περιοχή διεθνούς σημασίας "σημαντική για την орνιθοπανίδα". Αποτελεί μια ενιαία οικολογική ενότητα με τη λίμνη Βιστονίδα, ενώ η σημαντικότητα της για την ελληνική αλλά και την ευρωπαϊκή орνιθοπανίδα οφείλεται στη μικρή απόσταση από τους γειτονικούς υγροβιότοπους.Σημαντικό είναι το παραποτάμιο δάσος δρυός Καρα-Ογλάν.Στην περιοχή αναπαράγονται ο Μαυροπελαργός *Ciconia nigra*, ο Ασπροπάρη *Neophron peregrinator* κ.ά.

Ποταμός - κοιλάδα Φιλιουρί

Ο ποταμοχείμαρρος (χείμαρρος) Φιλιουρί (αρχαίος Λίσσος) είναι αποδέκτης της μεγαλύτερης λεκάνης απορροής της Ανατολικής Ροδόπης και εκβάλλει στην περιοχή του Ιμερου μετά τη Λ.Μητρικού. Αποτελεί περιοχή διεθνούς σημασίας και "σημαντική για την орнιθοπανίδα". Διαθέτει παρόχθιο δάσος και πλούσια орнιθοπανίδα, κυρίως σε αρπακτικά. Μερικά από αυτά είναι: Φιδαετός, Κραυγαετός, Орνιο και Γύπας, για τα οποία η περιοχή αποτελεί ιδανικό τόπο τροφοληψίας.

Μαρώνεια – Σπήλαιο

Το Σπήλαιο της Μαρώνειας βρίσκεται σε υψόμετρο 200 μέτρων. Στο εσωτερικό, έχουν ανακαλυφθεί δύο μικρές λίμνες καθώς και ευρήματα Νεολιθικής και Βυζαντινής εποχής. Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών του εσωτερικού περιβάλλοντος, ο χώρος είναι ιδανικός για νυχτερίδες.

10.3.2.3 Προβλήματα-κίνδυνοι στην περιφέρεια Α.Μ-Θ

Σύμφωνα με τις πληροφορίες και τις εκτιμήσεις που αναφέρονται στην έκθεση του προγράμματος «ΦΥΣΗ 2000» για κάθε περιοχή, τα προβλήματα και κίνδυνοι συνοψίζονται ως εξής:

α. Δάση

- Πυρκαγιές: Κίνδυνος για πυρκαγιά υπάρχει κατά τους θερινούς μήνες, ειδικά σε μεσογειακού τύπου οικοσυστήματα (Θάσος - Σαμοθράκη).
- Λαθροθηρία: Αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των δασών και παρατηρείται στις περισσότερες περιοχές.
- Λαθροϋλοτομία: Το πρόβλημα αφορά περιοχές που βρίσκονται εκτός δασικής διαχείρισης όπως το Δάσος Φρακτού, το δάσος της Λαδιάς και τα στενά του Νέστου, αλλά και περιπτώσεις όπου η λαθροϋλοτομία οδηγεί σε παράνομη οικοπεδοποίηση.
- Παράνομη βόσκηση: Σε δασικές εκτάσεις και υπερβόσκηση.
- Τεχνικά έργα: Οι δασικοί δρόμοι είναι πολύ σημαντική υποδομή και διευκολύνει τη δασική διαχείριση και την κατάσβεση πυρκαγιών. Ταυτόχρονα όμως διευκολύνει και την πρόσβαση των λαθροκυνηγών σε κάθε περιοχή του δάσους. Από τις υπόλοιπες δραστηριότητες τα λατομεία αποτελούν αιτία όχλησης και αλλοίωσης του φυσικού τοπίου. Σημαντικές λατομικές δραστηριότητες υπάρχουν στο Ορος Φαλακρό στη Δράμα, Ορος Παγγαίο στην Καβάλα καθώς και στη Θάσο.
- Σκουπιδότοποι: Πολλοί από αυτούς βρίσκονται σε ρέματα και κοντά σε δάση. Αποτελούν εστία ρύπανσης και πυρκαγιάς λόγω αυτανάφλεξης των σκουπιδιών.

β. Ποταμοί

Οι μεγαλύτεροι ποταμοί είναι ο Νέστος και ο Εβρος στους οποίους επικεντρώνεται και το ενδιαφέρον. Κοινά προβλήματα για τους δύο μεγάλους ποταμούς, αλλά και για πολλούς μικρότερους αποτελούν:

- τα αστικά λύματα οικισμών και τα υγρά απόβλητα των κτηνοτροφικών και μεταποιητικών μονάδων
- οι εκχυλίσσεις από χώρους διάθεσης απορριμμάτων κοντά σε κοίτες ποταμών

- η ανεξέλεγκτη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων για γεωργικές δραστηριότητες. Ειδικά ο ποταμός Νέστος επιβαρύνεται με αστικά και βιομηχανικά λύματα από τη Βουλγαρία, που καταλήγουν σ'αυτόν χωρίς προηγούμενη επεξεργασία. Διατάραξη στο υδρολογικό καθεστώς του ποταμού αναμένεται να προκαλέσει και η λειτουργία τριών ΥΗΕ της ΔΕΗ.

Η επιβάρυνση που δέχεται ο ποταμός Εβρος λόγω ρύπανσης είναι επίσης μεγάλη. Διερχόμενος από τρεις χώρες (Βουλγαρία, Ελλάδα, Τουρκία) και σημαντικό αριθμό αστικών κέντρων, με ανύπαρκτες εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, αποτελεί συχνά αποδέκτη στερεών και υγρών αποβλήτων.

γ. Δέλτα ποταμών

- η λαθροθηρία, που έχει ως στόχο την πλούσια ορνιθοπανίδα που διαχειμάζει ή σταθμεύει στις υγροτοπικές εκτάσεις.
- η ρύπανση από φυτοφάρμακα και λιπάσματα, λόγω των εκτεταμένων αγροτικών δραστηριοτήτων.
- η βόσκηση πολλών αγροτικών ζώων στον υγρότοπο,
- οι καταπατήσεις των αλμυρών ελών και αμμοθινών με σκοπό την κατασκευή έργων υποδομής και την ανέγερση παραθεριστικών κατοικιών.

δ. Λίμνες – Λιμνοθάλασσες

Οι Λίμνες και οι λιμνοθάλασσες βρίσκονται κοντά στις εκβολές των ποταμών και στη θάλασσα και λειτουργούν ως ενιαία οικοσυστήματα. Τα περισσότερα προβλήματα είναι κοινά με αυτά των Δέλτα ποταμών. Επιπλέον παρουσιάζονται ειδικά προβλήματα σε συγκεκριμένες λίμνες όπως:

- η μείωση του βάθους της Βιστονίδας που προέρχεται από την αύξηση των φερτών υλών λόγω των προσχώσεων
- τα στραγγίσματα του χώρου απόθεσης απορριμμάτων της Κομοτηνής που καταλήγουν στη λίμνη Μητρικού και η πτώση της στάθμης της λίμνης εξαιτίας υπεράντλησης νερού στη λεκάνη απορροής, με αποτέλεσμα τον κίνδυνο αλάτωσης
- η τουριστική δραστηριότητα κοντά στις Λιμνοθάλασσες Ξηρολίμνη και Πτελαία.

ε. Θαλάσσιο περιβάλλον

- η ρύπανση από ανθρωπογενείς δραστηριότητες (αστικά-βιομηχανικά λύματα, άντληση πετρελαίου).
- οι τουριστικές δραστηριότητες, ειδικά στις ακτές της Καβάλας και της Θάσου.

10.3.3 Η Διεθνής Συνθήκη RAMSAR

Η συνθήκη RAMSAR ή «Σύμβαση για τους Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας ως Ενδιαιτήματος για τα Υδρόβια Πουλιά» υπογράφηκε στις 2.2.1971 από διεθνείς οικολογικούς οργανισμούς στην πόλη Ramsar της Περσίας, από όπου πήρε και την ονομασία της. Στην Ελλάδα υπογράφηκε και κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο στις 19.11.1974. Σκοπός της συμφωνίας είναι η προστασία των υγροτόπων με διεθνές ενδιαφέρον για τα υδρόβια πουλιά. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, κάθε συμβαλλόμενο μέρος υποδεικνύει έναν κατάλογο υγροτόπων που πληρούν ορισμένα κριτήρια.

Οι υγρότοποι είναι τόποι όπου το υγρό στοιχείο κυριαρχεί. Περιοχές που καλύπτονται μόνιμα ή περιοδικά με νερό, μικρού συνήθως βάθους. Τέτοιοι μπορεί να είναι:

- ⇒ Ποτάμια ή λίμνες
- ⇒ Εκβολές ή δέλτα ποταμών
- ⇒ Λιμνοθάλασσες ή και τεχνητές λίμνες φραγμάτων
- ⇒ Πηγές ή θαλάσσιες παραλίες

Η σημασία των υγροτόπων στην οικολογία του πλανήτη είναι τεράστια, καθώς:

- ⇒ Εμπλουτίζουν τα υπόγεια αποθέματα νερού
- ⇒ Αποτελούν τεράστιο φίλτρο καθαρισμού του νερού από φερτά υλικά και ρύπους
- ⇒ Χρησιμοποιούνται για το πότισμα των καλλιεργειών και την ύδρευση
- ⇒ Λειτουργούν ως ασπίδες προστασίας από πλημμύρες ελαχιστοποιώντας την καταστροφική ορμή των πλημμυρικών νερών
- ⇒ Αποτελούν ρυθμιστές του κλίματος της περιοχής καθώς έχουν την δυνατότητα να αποθηκεύουν και να ελευθερώνουν θερμότητα.
- ⇒ Είναι πολύτιμοι χώροι για την διατήρηση της άγριας ζωής. Οι υγρότοποι διακρίνονται για τον μεγάλο πλούτο τους σε είδη χλωρίδας και πανίδας και συμβάλουν σημαντικά στην διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- ⇒ Οι υγρότοποι είναι φυσικοί χώροι όπου βρίσκουν τροφή τα πουλιά και αποτελούν καταφύγιο για αυτά, ενώ παράλληλα οι συνθήκες στους υγρότοπους επιτρέπουν την δημιουργία πολυάριθμων και πολύπλοκων τροφικών σχέσεων.

Η Ελλάδα έχει υποδείξει έντεκα περιοχές οι οποίες περιλήφθηκαν στον κατάλογο των προστατευόμενων περιοχών της Σύμβασης RAMSAR. Τέσσερις από αυτές τις περιοχές ανήκουν στα όρια της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

1. Δέλτα Νέστου
2. Λίμνη Βιστωνίδα - Λιμνοθάλασσα Πόρτο Λάγος
3. Λίμνη Ισμαρίδα και σύμπλεγμα λιμνοθαλασσών Θράκης
4. Δέλτα Έβρου

Χάρτης 10.2 : Περιοχές Ramsar της Περιφέρειας Α.Μ-Θ

Πηγή : Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης